

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Уманського національного університету садівництва Міністерства освіти і науки України, м. Умань, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство на підставі прилюдного захисту дисертації «Біоекологічні особливості розмноження видів роду *Actinidia* Lindl. та їх використання в озелененні» за спеціальністю 206 Садово-паркове-господарство.

«07» березня 2023 року.

Пиж'янов В'ячеслав Володимирович, 1985 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2007 році Уманський державний педагогічний університеті імені Павла Тичини за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Біологія».

Аспірант Уманського національного університету садівництва Міністерства освіти і науки України, м. Умань, з 1 вересня 2017 р. до 30 серпня 2021 р., тимчасово не працює.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті садівництва Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Поліщук Валентин Васильович, доктор сільськогосподарських наук, професор, Уманський національний університет садівництва, декан факультету лісового і садово-паркового господарства.

Здобувач має 18 наукових публікацій за темою дисертації, з них 1 стаття у періодичному науковому виданні іншої держави, 4 статті у наукових фахових виданнях України:

1. Пиж'янов В.В., Поліщук В.В., Балабак А.Ф. Особливості сезонного ритму розвитку рослин актинідії (*Actinidia* Lindl.) в умовах Правобережного Лісостепу України. *Вісник Уманського національного університету. Науково-виробничий журнал*. 2019. № 2. С. 84–88.

2. Пиж'янов В.В. Перспективи кореневласної культури видів і сортів роду *Actinidia* Lindl. для озеленення в умовах правобережного Лісостепу України. *Збірник наукових праць Уманського Національного університету садівництва. Сільськогосподарські та технічні науки*. 2021. Вип. 98. Ч. 1. С. 48–58.

3. Пиж'янов В.В. Особливості розмноження та перспективи використання інтродуцентів роду *Actinidia* Lindl. в садово-парковому господарстві Правобережного Лісостепу України. *Сільське господарство та лісівництво*. 2022. № 24. С. 61–75.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Фучило Я.Д., доктор сільськогосподарських наук, Малинський фаховий коледж, завідувач кафедри лісівництва та захисту лісу.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У розділі I (стан вивчення проблеми) огляд літератури практично позбавлений будь-яких критичних елементів, хоча в ньому наявний аналіз і часто висловлюються нетрадиційні міркування автора стосовно окремих літературних джерел.

2. У розділі дисертаційної роботи «Умови, об'єкти і методика проведення досліджень» надмірно багато уваги приділено опису метеорологічних погодних умов за роки проведення досліджень.

3. У другому розділі дисертаційної роботи, де автор описує досліджувані сорти, бажано було б навести дані про їхню пагоноутворювальну здатність, що є важливим при вирощуванні садивного матеріалу із зелених стеблових живців.

4. У розділі 2 (Умови проведення досліджень) занадто деталізовано опис ґрунтів дослідних ділянок, хоча надалі ця інформація практично не використовується у тексті експериментальних розділів, адже значна частина роботи виконана у контрольованих умовах, тож згадані описи мали б бути більш лаконічними.

5. В анотації дисертаційної роботи та методиці проведення досліджень (Розділ 2, Дослід III) автор планує вивчення впливу біологічно-активної речовини ауксинової природи α -НОК (α -нафтилоцтова кислота) і КАНУ (10% розчин калійної солі α -нафтилоцтової кислоти (α -НОК) на укорінюваність та розвиток зелених стеблових живців сортів актинідії і приводить оптимальні концентрації. Але у Розділі 4 наведено результати досліджень тільки з КАНУ, хоча, дисертант у своїх публікаціях в Україні і за кордоном представив результати укорінювання живців з використанням α -НОК.

6. Таблиці 3.1–3,8, у яких представлено фенологічні фази росту і розвитку маточних рослин сортів актинідії для кращого розуміння, потрібно було б представити графіками з розділенням їх за варіантами досліджень.

7. На маточних рослинах вивчали пагоновідновлювальну і пагоноутворювальну здатність, кількість і довжину пагонів, вихід здерев'янілих і зелених живців з маточної рослини, але автором не вказано, якими способами проводили обрізування маточних рослин з метою заготівлі живців.

8. Автором недостатньо пояснюються причини високої чи слабкої регенераційної здатності у зелених стеблових живців сортів актинідії залежно від досліджуваних агротехнологічних чинників.

9. Низький вихід стандартних саджанців при дорощуванні сортів актинідії на місці укорінення – це не причина, а наслідки, які б треба було обґрунтувати. Що відбувається із саджанцем і, зокрема, кореневою системою? Чи не вистачає поживних речовин? Не в змозі розвинути коренева система? Треба пояснювати ці біологічні явища.

10. Не зрозуміло, яким чином підвищується ефективність використання біологічно-активної речовин КАНО на регенераційну здатність стеблових живців сортів актинідії. Потребує наукового пояснення негативний або позитивний вплив ростової речовини КАНО на підвищення чи зниження регенераційної здатності живців.

11. Автор робить висновок, що найбільш доцільно дорощувати укорінені живці в контейнерах, проте в розділі «Методика ...» не наводяться складові використовуваної ґрунтосуміші.

12. За масою експериментального матеріалу, їх достовірністю, хотілося б побачити і сам об'єкт, тобто маточні рослини досліджуваних сортів, малюнки укоріненних живців та ін.

Вітенко В.А., доктор сільськогосподарських наук, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, доцент кафедри хімії, екології та методики їх навчання.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Посилаючись на книги з великою кількістю сторінок, слід було зробити посилання не лише на номер цитованого джерела у списку використаних джерел, а й на цитовану сторінку.

2. В анотації дисертаційної роботи варто було б ширше висвітлити мету досліджень та наукову новизну отриманих результатів.

3. У розділі 2.5 варто вказати кількість опадів та температурні значення кожного року проведення досліджень.

4. Детальний опис використаних в досліді дев'яти сортів актинідії може бути виправданий тим, що ця культура малопоширена, однак, для зменшення обсягу розділу його краще перенести в додаток і ілюструвати фотографіями. Хоча такий досконалий опис є цінним для практичного декоративного садівництва.

5. У розділі 4 автор використовує поняття «стимулятивна дія» або «інгібувальна дія» на регенераційний процес у живців за використання оптимальних термінів живцювання, типу і метамерності живців та КАНО, зазначаючи зниження чи підвищення його рівня. Потребує пояснення, чи є певні градації щодо цього показника, і яким чином проходить фіксація прояву ризогенезу.

6. У розділі 4, поряд з визначенням впливу основних досліджуваних чинників на регенераційну здатність стеблових живців, варто було б висвітлити дані щодо впливу густоти висаджування живців на укорінення (шт/м²), адже важливо сформулювати оптимальну схему висаджування живців сортів актинідії, щоб ділянка вкорінення мала структуру, за якої сонячна енергія буде поглинатися найповніше, оскільки від неї залежить не тільки укорінюваність живців, а і їх подальший ріст і розвиток в процесі дорощування.

7. Дуже важливе значення в процесі розмноження зеленими стебловими живцями має розмір листової поверхні і, як висновок, невідомо стосовно пагонів сортів актинідії, чи на укорінення слід висаджувати живці без попереднього зменшення площі листової поверхні, чи залишати на початковому рівні. Адже відомо, що традиційний спосіб живцювання передбачає укорочення листової поверхні з метою зменшення транспірації. Жодного слова не має про причини цього явища.

8. Дуже цінні дані, які наведено у табл. 4.22, 4.23, 4.24, потребують більш поглибленого обговорення, де б характеризувалось питання дорощування укорінених зелених стеблових живців досліджуваних сортів актинідії, адже йдеться саме про ті вдосконалення методів вирощування саджанців, що мають статус новизни.

9. У списку використаної літератури трапляються застарілі джерела, посилання на які не завжди обумовлюються змістом.

10. У роботі трапляються окремі редакційні та друкарські помилки і неточне вживання тире та дефіс.

Адаменко С.А., кандидат біологічних наук, Уманський національний університет садівництва, старший викладач кафедри лісового господарства.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Список використаних джерел наукової літератури містить застарілі джерела.

2. У роботі відсутні посилання на авторів методики і відсутня сама методика сортування саджанців досліджуваних сортів актинідії після дорощування.

3. Автор робить висновок, що найбільш раціонально дорощувати укорінені живці в контейнерах, проте в розділі «Методика ...» не наводиться їх характеристика.

4. В експериментальних розділах трапляються недостатньо аргументовані повторення інформації, що збільшує її загальний обсяг.

5. Аналізуючи ріст і розвиток кореневласних саджанців досліджуваних сортів актинідії (на ділянках укорінення і дорощування), дисертант не зовсім чітко вказує, яка просторова локалізація кореневої системи забезпечує кращий розвиток рослин на використовуваних субстратах.

6. Майже всі таблиці у дисертації перевантажені цифровим матеріалом, а відповідно, важко сприймаються, тому представлені результати, для кращого сприйняття, бажано було б надати графічно.

7. В анотації та методиці проведення досліджень описується проведення дослідів по впливу деяких біологічно-активної речовини ауксинової природи (α -НОК і КАНУ) в певній концентрації на регенераційну здатність стеблових живців сортів актинідії. Однак, в результатах дослідження описано лише вплив

КАНО. Хоча, у списку опублікованих праць дисертанта зустрічаються роботи по укорінюванню живців з використанням α -НОК.

8. В таблицях четвертого розділу, поряд з показниками утворення кореневої системи у живців доцільно було привести і параметри приросту діаметра «умовної кореневої шийки», враховуючи, що цей показник характеризує стандартність одержаного саджанця.

9. Експериментальні матеріали п'ятого розділу з оцінювання декоративності досліджуваних рослин сортів актинідії і впровадження їх в озеленення недостатньо узагальнено у кінці розділу, що ускладнює визначення кращих варіантів.

10. Висновки дисертації науково обґрунтовано, але деякі з них дуже розгалужені.

Пушка І.М., кандидат сільськогосподарських наук, Уманський національний університет садівництва, доцент кафедри садово-паркового господарства.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У розділі I (стан вивчення проблеми) огляд літератури практично позбавлений будь-яких критичних елементів, хоча в ньому наявний аналіз і часто висловлюються нетрадиційні міркування автора стосовно окремих літературних джерел. Посилаючись на книги з великою кількістю сторінок слід було зробити посилання не лише на номер цитованого джерела у списку використаних джерел, а й на цитовану сторінку. У списку використаної літератури трапляються застарілі джерела, посилання на які не завжди обумовлюються змістом.

2. Розділ 2 «Умови, об'єкти і методика проведення досліджень». У методиці бажано було б конкретизувати критерії визначення фаз інтенсивного та уповільнення росту пагонів маточних рослин актинідії. Детальний опис використаних в досліді дев'яти сортів актинідії може бути виправданий тим, що культура малопоширена, однак, для зменшення обсягу розділу його краще перенести в додаток та ілюструвати світлинами загального вигляду досліджуваних сортів.

3. У другому розділі дисертаційної роботи, де автор описує досліджувані сорти, бажано було б навести дані про їх пагоноутворювальну здатність, що є важливим при вирощуванні садивного матеріалу із зелених стеблових живців.

У розділі надто деталізовано опис ґрунтів дослідних ділянок, хоча надалі ця інформація практично не використовується у тексті експериментальних розділів, адже значна частина роботи виконана у контрольованих умовах, тож згадані описи мали б бути більш лаконічними.

4. У підрозділі 2.3 «Схема дослідів» у досліді 1, вказано, що для вивчення

фенологічних фаз росту та розвитку маточні рослини висаджували у контейнери місткістю 10 л. Субстратом при цьому слугувала суміш торфу, піску та родючого ґрунту у співвідношенні 4:1:2. Однак, саме ґрунтові умови впливають на фенологічні фази розвитку рослин та їх адаптацію до нових умов вирощування, тому згідно методик проведення фенологічних спостережень рослини доцільно висаджувати у відкритий ґрунт, або вказувати, що календарні дати фенологічного розвитку рослин актинідії, висаджених у відкритий ґрунт можуть відрізнятися від результатів дисертаційних досліджень.

5. Назва розділу 3 «Інтродукція та адаптивність сортів актинідії в умовах Правобережного Лісостепу України» не в повній мірі відповідає змісту розділу, адже, інтродукція та адаптивність рослин в нових умовах місцезростання не обмежуються лише фенологічними особливостями, а включає в себе значно ширші біологоекологічні дослідження, на кшталт зимо- та морозостійкості, посухостійкості, здатність рослин до насіннєвого поновлення, тощо.

Висновки розділу потребують уточнення відповідно до представлених у роботі експериментальних даних.

6. Розділ 4. Недостатньо пояснюються причини високої чи слабкої регенераційної здатності у зелених та напівздерев'янілих стеблових живців сортів актинідії залежно від досліджуваних агротехнічних чинників.

У розділі відсутній критичний аналіз цифрового матеріалу таблиць. Мають місце не достатньо аргументовані висновки щодо факторів впливу на регенераційну здатність не підкріплені поданими в роботі експериментальними даними.

7. У підрозділі 4.2. дисертаційної роботи «Вплив біологічно-активної речовини КАНО на вкорінення зелених стеблових живців і ріст однорічних рослин сортів актинідії в різні строки живцювання» представлено експериментальні дані впливу 10% розчину калійної солі α -нафтилоцтової кислоти на регенераційну здатність стеблових живців сортів актинідії. Однак у анотації до дисертаційної роботи, задачах та методиці проведенні досліджень (розділ 2) вказано, що автор вивчає вплив на регенераційну здатність двох біологічно активних речовин КАНО (10% розчин калійної солі α -нафтилоцтової кислоти) та α -НОК (α -нафтилоцтова кислота).

Низький вихід стандартних саджанців при дорощуванні живців на місці укорінення є наслідком агротехнічних заходів описаних низкою науковців стосовно інших малопоширених культур, тому включати даний варіант у схему власних досліджень для здобувача було недоречно.

У роботі варто подати норми стандартів для саджанців актинідії та порівняння їх з параметрами садивного матеріалу актинідії вирощеними за запропонованою автором технологією.

8. У Розділі 5 «Перспективи використання інтродуцентів роду *Actinidia* Lindl. в садово-парковому господарстві Правобережного Лісостепу України» дисертаційної роботи варто було представити декоративні композиції за участі досліджуваних сортів актинідії. Загальну оцінку декоративності досліджуваних сортів варто представити у формі таблиці, а ознаки декоративності різних сортів у вигляді кольорових спектрів, діаграм, світлин, тощо.

9. Висновки і рекомендації виробництву обґрунтовані та в цілому відображають зміст дисертаційної роботи, однак, деякі висновки розділів та підрозділів не мають чіткої конкретизації.

Шлапак В.П., доктор сільськогосподарських наук, Уманський національний університет садівництва, завідувач кафедри лісового господарства.

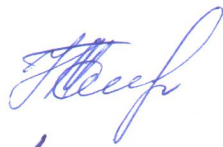

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Пиж'янову В'ячеславу Володимировичу ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство.

Голова спеціалізованої вченої ради			Володимир ШЛАПАК
Рецензент			Світлана АДАМЕНКО
Рецензент			Ірина ПУШКА
Офіційний опонент			Ярослав ФУЧИЛО
Офіційний опонент			Володимир ВІТЕНКО